

Sygn. akt VIII C 402/13

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia: 12 czerwca 2013r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia Wydział VIII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Paweł Wiśniewski

Protokolant: Paulina Okrutnik

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa: K. A.

przeciwko: K. L.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej K. L. na rzecz powódki K. A. kwotę 203,40 złotych (dwieście trzy złote czterdzieści groszy) wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20 % w skali roku liczonymi od:

- kwoty 200 zł za okres od dnia 14 lutego 2013r. do dnia 17 marca 2013r.,

- kwoty 203,40 zł za okres od dnia 18 marca 2013r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. wyrokowi w punkcie I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

Powódka K. A. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej K. L. kwoty 817,28 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w stosunku rocznym liczonymi od kwoty 303,28 zł od dnia 14 lutego 2013 r. do dnia zapłaty.

Uzasadniając treść podniesionych żądań podała, że strony zawarły w dniu 14 grudnia 2012 r. umowę pożyczki, na mocy której pozwana otrzymała kwotę 200 zł, którą zobowiązała się zwrócić do dnia 13 stycznia 2013 r. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 20% w skali roku. W dniu 14 stycznia 2013 r. pozwana dokonała wpłaty, którą powódka zarachowała na poczet odsetek i opłat umownych, a strony przedłużyły okres zwrotu pożyczki do dnia 13 lutego 2013 r., określając warunki spłaty. Pozwana nie zwróciła jednak pożyczki, pomimo skierowanego do niej wezwania do zapłaty oraz czynności podjętych przez windykatora. Powódka wyjaśniła, że na dochodzoną sumę składała się kwota 303,28 zł tytułem pożyczki wraz z odsetkami i prowizją, kwota 264 zł tytułem opłat za 33 dni zwłoki, kwota 50 zł za wysłanie do pozwanej wezwania do zapłaty i kwota 200 zł tytułem należności za wizytę windykatora.

Mając na uwadze, że pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew ani też nie wypowiedziała się co do twierdzeń pozwu, na podstawie art. 339 § 2 k.p.c. Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 grudnia 2012 r. powódka K. A. zawarła z pozwaną K. L. umowę pożyczki nr (...), na mocy której pozwana otrzymała kwotę 200 zł na okres 30 dni, tj. do dnia 13 stycznia 2013 r. Całkowity koszt pożyczki wynosił 103,28 zł, a ostateczna wysokość pożyczki do zapłaty wynosiła 303,28 zł. Przez kwotę pożyczki do zapłaty strony rozumiały kwotę pożyczki powiększoną o prowizję, opłatę weryfikacyjną, opłatę za obsługę domową i odsetki oraz ewentualne inne opłaty (tj. za wezwania do zapłaty, opłatę za przedłużenie okresu pożyczki, wizytę windykatora).

W § 4 umowy strony postanowiły, że pożyczkobiorca przyjął do wiadomości i wyraził zgodę na prowadzenie czynności upominawczych i windykacyjnych, których kosztami zostanie obciążony (ust. 1). Począwszy od dnia następującego po ostatnim dniu okresu pożyczki do dnia całkowitej spłaty kwoty pożyczki pożyczkobiorca miał ponosić dodatkowe koszty nieterminowej spłaty wynoszące 8 zł dziennie (kara umowna) (ust. 3).

Zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji stanowiącą załącznik nr 2 do umowy, opłata za weryfikację klienta (weryfikacja dowodu osobistego, dokumentów z zakładu pracy, (...)) wynosiła 40 zł, prowizja za udzielenie pożyczki wynosiła 10% przyznanej kwoty pożyczki, opłata za obsługę domową wynosiła 20% przyznanej pożyczki, odsetki wynosiły 20% rocznie, opłata za opóźnienie w spłacie pożyczki wynosiła 8 zł za każdy dzień zwłoki, opłata za upomnienie sms wynosiła 2 zł, opłata za wysłanie wezwania do zapłaty (listem poleconym) wynosiła 50 zł, a opłata za udokumentowaną wizytę windykatora terenowego wynosiła 200 zł.

W dniu 14 stycznia 2013 r. pozwana zapłaciła kwotę 103,28 zł, którą powódka zaliczyła na poczet odsetek umownych oraz opłat związanych z udzieleniem pożyczki.

W dniu 14 stycznia 2013 r. strony zawarły aneks nr (...) do umowy, zgodnie z którym, pożyczkodawca wydłużał pożyczkobiorcy okres zwrotu pożyczki o kolejne 30 dni, tj. do dnia 13 lutego 2013 r. Całkowity koszt pożyczki wynosił 103,28 zł, a kwota pożyczki do zapłaty - 303,28 zł.

Pismem z dnia 21 lutego 2013 r., nadanym w tym samym dniu, powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 417,28 zł tytułem niespłaconej pożyczki wraz z opłatą w wysokości 64 zł tytułem opóźnienia w spłacie pożyczki oraz kwotą 50 zł tytułem kosztów wezwania do zapłaty w terminie 7 dni. Koszt nadania pisma wyniósł 5,70 zł.

W dniu 13 marca 2013 r. powódka wystawiła zlecenie w przedmiocie podjęcia wobec pozwanej czynności windykacyjnych, upoważniając do ich dokonania J. K..

W dniu 14 marca 2013 r. J. K. sporządził notatkę z wizyty u klienta, wskazując, że nie zastał pozwanej w domu. Wskazał również, że próby kontaktu telefonicznego nie dały rezultatu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Ponieważ pozwana nie wypowiedziała się co do twierdzeń pozwu, Sąd oparł ustalenia faktyczne w całości na twierdzeniach pozwu oraz uzupełniając na dokumentach przedłożonych przez powódkę (art. 339 § 1 i 2 k.p.c.).

Wynikające z art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku, nie rozciągając się na dziedzinę prawa materialnego, a obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę w warunkach zaoczności jest rozważenie, czy w świetle przepisów prawa materialnego twierdzenie strony powodowej uzasadniają uwzględnienie żądania (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 1972 r., III CRN 539/71 oraz wyroku Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1999 r., I CKU 176/97).

Na wstępie wskazać należy, że do umowy pożyczki zawartej przez strony zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), albowiem powódka w zakresie prowadzonej przez siebie działalności zawarła z pozwaną - jako konsumentką - umowę pożyczki na kwotę niższą niż 225.550 zł (art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy).

Dokonując oceny zgłoszonych w pozwie żądań, Sąd doszedł do przekonania, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w zakresie kwoty 203,40 zł.

Jako oczywiście uzasadnione uznać należy żądanie zasądzenia kwoty 200 zł tytułem udzielonej pozwanej, a niezwróconej przez nią, kwoty pożyczki oraz kwotę 3,40 zł tytułem odsetek umownych w wysokości 20% w skali roku naliczonych od tej kwoty za cały okres trwania umowy pożyczki, tj. od dnia 15 grudnia 2012 r. do dnia 13 lutego 2013 r., pomniejszonych jednak o dokonaną w dniu 14 stycznia 2013 r. wpłatę. Odsetki za powyższy okres sięgały kwoty 6,68 zł (20% za 61 dni opóźnienia). Pozwana uregulowała zaś zadłużenie do kwoty 103,28 zł zaliczonej przez powódkę - zgodnie z jej twierdzeniami - na poczet odsetek umownych oraz opłat. Z Tabeli Opłat i Prowizji wynikało zaś, że suma opłat za udzielenie pożyczki wynosiła 100 zł: 10% za udzielenie pożyczki liczone od kwoty tej pożyczki (20 zł), 40 zł za weryfikację klienta oraz 20% za obsługę domową liczone od wysokości udzielonej pożyczki (40 zł). Wpłata pozwanej zaspokoiła zatem w całości roszczenia powódki o zapłatę opisanych opłat oraz pomniejszyła roszczenie odsetkowe o kwotę 3,28 zł. Do zapłaty tytułem odsetek umownych została zatem jeszcze kwota 3,40 zł (6,68 zł – 3,28 zł).

Za nieuzasadnione Sąd zaś uznał żądanie zasądzenia kolejnej kwoty 100 zł tytułem opłat za udzielenie pożyczki zawartych w aneksie nr (...) z dnia 14 stycznia 2013 r. Mocą tego aneksu strony bowiem przesunęły jedynie termin zwrotu pierwotnie przekazanej pozwanej kwoty, nie doszło zaś do nawiązania kolejnej umowy pożyczki. Ponowne naliczanie prowizji za udzielenie pożyczki, obsługę domową oraz weryfikację klienta należało zatem ocenić jako bezpodstawne. Skoro zaś pozwana uregulowała wszystkie związane z udzieleniem jej pożyczki opłaty i prowizje, jej zobowiązanie w tym zakresie wygasło.

Jako niezasadne Sąd uznał również żądanie zapłaty kwoty 264 zł tytułem opłaty za nieterminową spłatę pożyczki, określonej w § 4 ust. 3 umowy jako kara umowna. Zgodnie bowiem z art. 483 § 1 k.c., można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Zastrzeżenie kary umownej dla zobowiązania innego, niż przewidziane w cyt. wyżej przepisie, tj. dla zobowiązania pieniężnego, uznawane jest, zgodnie z treścią art. 58 § 3 k.c., za nieważne (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 240/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2008 r., IV CSK 202/08). Z treści umowy wynika jednoznacznie, że kara umowna zastrzeżona została na wypadek niespełnienia świadczenia pieniężnego, a zatem wbrew treści art. 483 § 1 k.c. Naliczana była bowiem w przypadku nieterminowej spłaty kwoty pożyczki, co niewątpliwie stanowiło obowiązek o charakterze pieniężnym. Z tego też względu, w oparciu o powyższe przepisy, Sąd uznał powyższe postanowienia umowne za nieważne, a żądanie zapłaty opisanej kary umownej za niezasadne.

Wprawdzie zarówno w orzecznictwie jak i piśmiennictwie dopuszcza się, mając na uwadze wolę stron oraz cel postanowień umownych, konwersję zastrzeżonej na wypadek niewykonania zobowiązania pieniężnego kary umownej na odsetki umowne za opóźnienie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 120/02, P. Drapała, Kara umowna [w:] System prawa prywatnego, Prawo zobowiązań – część ogólna pod red. E. Łętowskiej, Warszawa 2006, s. 958), jednakże nawet gdyby dokonać powyższego w niniejszej sprawie, dochodzona przez powódkę kwota 264 zł nie mogłaby zasługiwać na uwzględnienie. Wysokość zastrzeżonej na wypadek zwłoki w zwrocie pożyczki kwoty (8 zł dziennie) przekracza bowiem maksymalne dopuszczalne odsetki umowne przewidziane w art. 359 § 2¹ k.c., określone jako czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. W dacie zawarcia umowy odsetki maksymalne wynosiły 23% w skali roku (4 x 5,75 % stopy kredytu lombardowego NBP). Tymczasem wysokość zastrzeżonej przez powódkę opłaty na wypadek zwłoki rocznie sięgała kwoty 2.920 zł (1.460% w skali roku) i przewyższała ponad 70-krotnie wysokość rocznych odsetek maksymalnych (z uwzględnieniem zmian w ich wysokości). Takie uregulowanie umowne należy więc ocenić jako sprzeczne z treścią art. 359 § 2¹ k.c.

Jako bezzasadne Sąd uznał również powództwo obejmujące kwotę 50 zł kosztów związanych z pisemnym wezwaniem do zapłaty oraz kwotę 200 zł kosztów czynności windykacyjnych.

Możliwość obciążenia konsumenta kosztami ponoszonymi przez kredytodawcę w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztami upomnień lub wezwań do zapłaty, dopuszczalna była na mocy art. 4 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 18 grudnia 2011 r. Ustalone w umowie koszty nie mogły być przy tym dowolne i wygórowane, lecz musiały być zbliżone do realnych kosztów, czemu ustawodawca dał wyraz stanowiąc, że jeżeli nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.

W dacie zawarcia spornej umowy obciążenie pozwanej obowiązkiem poniesienia zryczałtowanych opłat w razie niespełnienia przez nią świadczeń z umowy pożyczki było już jednak niedopuszczalne. Obowiązujące wówczas (i obecnie) przepisy pozwalały na obciążenie pozwanej jedynie kosztami pozostającymi „w związku z umową”, w szczególności opłatami, prowizjami, marżami oraz kosztami usług dodatkowych (art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim), a więc kosztami związanymi ściśle z przygotowaniem i wykonaniem umowy. Do takich kosztów zaś nie sposób zaliczyć kosztów wysyłania wezwań do zapłaty, czy czynności podjętych przez działających na zlecenie powódki windykatorów. Podkreślić przy tym należy, iż strony w umowie jasno określiły termin zwrotu pożyczki, a zatem pozwana miała świadomość, że od następnego dnia będzie pozostawać w zwłoce. Z tego też względu powódka nie była zobligowana do kierowania do pozwanej odrębnych wezwań do zapłaty. Skorzystanie z takiej możliwości powinno zaś obciążać wyłącznie powódkę, jako że stanowiło wyraz jej decyzji.

Z przytoczonych względów, postanowienia umowne przewidujące obciążenie konsumenta z góry ustalonymi, zryczałtowanymi kosztami związanymi z ewentualnym powstaniem zadłużenia z umowy pożyczki, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, uznać należy za nieważne jako sprzeczne z ustawą (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Mając zaś na uwadze, że zastrzeżenie zapłaty kwoty 250 zł miało związek z niespełnieniem świadczenia pieniężnego, ze wskazanych wyżej względów niemożliwe było zakwalifikowanie jej jako kary umownej.

Nadto wskazać należy, iż rzeczywisty koszt wysłania wezwania do zapłaty był niemal 10- krotnie niższy, aniżeli wskazany w Tabeli Opłat i Prowizji, a zatem wskazana przez powódkę kwota nie tylko, że była nadmiernie wygórowana, to nie została przez nią poniesiona. Podobnie w wypadku kwoty 200 zł powódka nie wykazała, aby rzeczywiście kwotę taką poniosła. Z tego też względu, jak również wobec niewykazania związku przyczynowego między działaniem pozwanej a zasadnością wydatkowania przedmiotowych sum, nie sposób było potraktować żądania zapłaty kwoty 250 zł jako żądania naprawienia szkody powstałej w związku z nienależytym wykonaniem przez pozwaną swojego zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki (art. 471 k.c.).

Orzeczenie w kwestii odsetek od zasądzonej kwoty Sąd oparł na treści art. 481 § 1 k.c. Sąd zasądził odsetki umowne w wysokości 20% w skali roku od kwoty 200 zł tytułem niespłaconej pożyczki od dnia następnego po dniu płatności wynikającym z umowy, tj. od dnia 14 lutego 2013 r. do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 marca 2013 r., zaś od całości zasądzonej kwoty 203,40 zł od dnia 19 marca 2013 r. do dnia zapłaty. Żądanie przez powódkę odsetek od kwoty 3,40 zł tytułem odsetek umownych za okres sprzed wniesienia pozwu naruszało bowiem wynikający z art. 482 § 1 k.c. zakaz anatocyzmu, czyli doliczenia zaległych odsetek do dłużnej sumy przed wytoczeniem o nie powództwa.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w punktach I i II wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu znalazło uzasadnienie w treści art. 100 zd. pierwsze k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Z tego też względu Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7,50 zł tytułem opłaty od pozwu, albowiem powódka wygrała sprawę w 1/4 części.

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd z urzędu nadał zaś punktom I i III wyroku zaocznego rygor natychmiastowej wykonalności, orzekając jak w punkcie IV sentencji wyroku.